

Diarienummer 16/KS 0178

Yttrande över remiss av delbetänkande från Miljömålsberedningen med förslag om en klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige

Motala kommun har under lång tid bedrivit ett aktivt klimatarbete och välkomnar därför den tydlighet som skapas genom ett strukturerat målarbete och en strategi för genomförande. Det faktabaserade arbetssättet och den breda enigheten ger styrka, trovärdighet och legitimitet. Landets kommuner måste vara beredda på att vidta åtgärder både för att minska effekterna av den klimatpåverkan som redan sker samt att vidta åtgärder för att minska klimatpåverkan.

Motala kommun kommer att behöva anpassa de långsiktiga målen inom området för att matcha det föreslagna klimatmålet till 2045. Nya målnivåer behöver sättas inom ramen för en ny klimat- och energiplan.

Sammanfattning

Motala kommun tillstyrker förslaget till Klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige. Hög kostnadseffektivitet, ekonomiska styrmedel och ett gemensamt ansvarstagande för klimatmålen är viktiga utgångspunkter. Ansvar och roller i arbetet med beteendeförändringar samt uppföljning och rapportering borde förtydligas. En hållbar samhällsplanering kräver stöd i regionala och interregionala strukturer. Statens uppdrag för att stödja även mindre kommuners förutsättningar för ett miljövänligt resande bör förtydligas. För att förtäta staden krävs tydligare direktiv och prioriteringar mellan nationella mål genom exempelvis vägledning och samordning. Styrmedel för förtätning behöver utvecklas och hinder undanröjas.

Synpunkter

4.2 Utgångspunkter för arbetet med att nå etappmålen och det långsiktiga målet

Redovisade utgångspunkter är rimliga i förhållande till uppdraget. Kostnadseffektivitet och ekonomiska styrmedel som stödjer klimatriktiga val skapar värdefulla incitament även ur ett kommunalt perspektiv. Ett gemensamt ansvarstagande inom alla politikområden är viktiga förutsättningar där även kommunerna ska bidra utifrån sitt uppdrag.

Under punkten skapa förutsättningar för beteendeförändringar beskrivs mycket kortfattat behovet av relevant information. Hur detta behov ska tillgodoses och kopplas

till nuvarande strukturer och uppdrag borde utvecklas. Hur ska klimat- och energirådgivningens roll och uppdrag långsiktigt utformas? Hur ska ansvaret fördelas mellan lokala/regional/nationella aktörer? Nationella kampanjer och informationsuppdrag ger samordningsvinster och ökad tydlighet om de gemensamma utmaningar som vi står inför. Jämför exempelvis med nollvisionen för dödade i trafiken.

5.1 Förslag till etappmål för den icke- handlande sektorn

Uppföljning och rapportering är en viktig aspekt av klimat- och luftvårdsarbetet. Utveckla rapporteringssystem och indikatorer som är relevanta även på den kommunala nivån. Ansvar och roller bör klargöras på både den nationella, regionala och lokala nivån. Resurser för att kommunicera resultatet och involvera målgrupper i dialog bör säkerställas.

Regelbunden uppföljning bör omfatta även andra parametrar än växthusgaser. Viktiga parametrar för lokala luftvårdsåtgärder är exempelvis bens(a)pyren, partiklar PM_{2,5} och sot. Uppföljning bör ske regelbundet och även kopplas till människors hälsa.

6.6 Det lokala och regionala klimat- och luftarbetet

Motala kommun instämmer i att det finns ett stort behov att se över regelverket för samhällsplaneringen i syfte att identifiera uppenbara hinder för önskad samhällsutveckling med förtätning av städer framförallt i kollektivtrafiknära lägen. Den enskilda kommunen har viktig roll i klimatarbetet men handlingsutrymmet begränsas av förutsättningar i ett regionalt eller t o m mellan-regionalt perspektiv. Många frågor måste lösas i en större kontext eftersom många aktörer är regionala.

7.2 Transporteffektivt samhälle

S 242. Statens uppdrag för att stödja även mindre kommuners förutsättningar för ett miljövänligt resande bör förtydligas. I en regionaliserad arbetsmarknad krävs åtgärder inte bara i större regioncentra utan även i mindre kranskommuner för att skapa effektiva och klimatsmarta resealternativ. Lämpliga former för att stödja och finansiera åtgärder som utvecklar kollektivtrafik, gång och cykel i ett ”hela resan” perspektiv bör utvecklas. I nationella infrastrukturprojekt bör Trafikverket ges ett formellt ansvar att säkerställa att även lokalsamhällets förutsättningar för klimatsmart resande förbättras. Nationella infrastrukturprojekt får exempelvis inte medföra försämrade förutsättningar i form av barriärer och längre avstånd för gång och cykel.

För att förtäta staden krävs tydligare direktiv och prioriteringar mellan nationella mål genom exempelvis vägledning och samordning. Styrmedel för förtätning behöver utvecklas och hinder undanröjas. Ett exempel är hur sanering av förorenad mark i mindre städer med sämre exploateringsekonomi kan underlättas.

7.4 Förnybara drivmedel

Tydlighet och långsiktighet i regelverk och styrmedel är avgörande för en ökad produktion av biodrivmedel och övergång till en biobaserad ekonomi. Motala kommun instämmer därför i miljömålsberedningens förslag att regeringen så snart som möjligt bör presentera ett förslag till regler som ger mer långsiktiga och stabila villkor för biodrivmedel.

Stor vikt bör läggas vid att förebygga och undvika intern konkurrens mellan olika fossilfria alternativ.

8.3 Bostäder, lokaler och byggande

Motala kommun instämmer i Naturvårdsverkets slutsats att staten borde uppmuntra kommuner som går före i omställningen mot ett hållbart samhälle i stället för att införa förbud mot särkrav. Effekterna av förbudet i plan- och bygglagen för kommuner att ställa särkrav på byggnaders tekniska egenskaper vid planläggning bör därför snarast utvärderas och regelverket ses över. Förbättrade samhällsekonomiska analyser för byggnaders miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv behövs både på kommunal och nationell nivå.

8.4 Jordbruket – en möjlighet i klimatomställningen

Hållbar mat är ett av Motala kommuns tjugotre kommungemensamma resultatmål. Kommunen bedriver ett aktivt arbete att minska den offentliga matens miljöpåverkan genom en satsning på ekologisk, säsongsanpassad mat med mindre kött och minskat svinn. Det finns även en uttalad målsättning av öka andelen närproducerad mat. Relaterade mål är en levande landsbygd och ett rikt odlingslandskap. Här finns ett stort behov att öka kunskapen på systemnivå och utveckla strategier för att hantera de målkonflikter som uppstår.

Motala kommun instämmer i miljömålsberedningens bedömning. Förslaget från beredningens expertdialog att utveckla den offentliga upphandlingen av hållbar mat tillstyrks. Upphandlingsmyndigheten kriterier för hållbar mat är ett värdefullt verktyg som på ett konkret sätt förenklar den kommunala upphandlingen av livsmedel.

12.3.2 Konsekvenser för företag

Det är svårt att utifrån betänkandet bedöma hur industrins utsläpp till luft ska minska och på vilket sätt. Vid prövning och tillsyn enligt Miljöbalken kan högre krav ställas på åtgärder för att minska energiförbrukningen. Fler myndigheter borde engageras i arbetet att begränsa industrins klimatåtgärder utifrån sina respektive uppdrag.

16.2.1 Begränsade utsläpp från vägtrafik i tätort

Allt fler pendlar allt längre. God tillgång till kollektivtrafik är en förutsättning för hållbara resbeteenden. För att uppnå delmålet 25% kollektivresor krävs god tillgänglighet till spårbunden trafik för den regionala resan. På den regionala nivån finns begränsningar i form av bristande kapacitet i järnvägsnätet som skapar konkurrens mellan pendeltåg och fjärrtåg. Tillgången av medel för järnvägsinvesteringar i exempelvis Ostlänken är avgörande för att föreslagna mål ska kunna uppnås.

Fysiska åtgärder för ökad tillgänglighet bör kompletteras med beteendepåverkande åtgärder. En nationell kampanj/styrning för att få hela Sverige att ändra beteende är önskvärt när det riktade åtgärder mot vägtrafiken. Skatter och avgifter riktade mot trafiken bör i första hand utnyttjas för att finansiera åtgärder för bättre luft i våra tätorter.

16.2.2 Begränsade utsläpp från småskalig vedeldning

Ur miljö och hälsoskyddssynpunkt är det bra att det införs krav på även mindre anläggningar. Det är önskvärt att möjligheten att införa ändringar vad gäller anmälan enligt Boverkets byggregler utreds.

Ärendets beredning

I beredningen av Miljöberedningens betänkande har representanter för Miljö och hälsoskyddsenheten, Vatten och återvinning, Tekniska förvaltningen Fastighet samt kommunala energirådgivningen deltagit. Yttrandet har samordnats av miljöstrateg Marie Kristoffersson.

Camilla Egberth
Ordförande kommunstyrelsen